

Regionala utvecklingsnämndens protokoll 2020-09-08

Sammanträdesdatum: 2020-09-08

Tid: 10:00-15:00

Plats: Sessionssalen, Regionhuset, Luleå

§ 76-90

Beslutande

Tomas Vedestig (SJVP) ordf
Anders Josefsson (M) vice ordf
Anders Sundström (SJVP)
Refika Maglic (SJVP), tom § 84
Kenneth Backgård (SJVP)
Birgit Meier Thunborg (M)
Hans Strandberg (M)
Jan-Anders Perdahl (V)

Helena Öhlund (S)
Lennart Thörnlund (S), tom § 86
Anita Gustavsson (S)
Daniel Persson (S)
Lage Hortlund (SD)
Bengt Westman (S) from § 86

Övriga närvarande

Anna Lindberg
Monica Lejon
Kristina Nilsson
Kenneth Sjaunja
Glenn Berggård (V)
Marianne Sandström (SD)

Anders Öberg (S)
Bengt Westman (S)
Hulda Wirsén, § 76
Beatrice Rammerö, § 76
Josefin Lundberg, § 76

Sekreterare

Martin Karlsson

Justerat den

Justerat den

Tomas Vedestig, ordförande

Lage Hortlund, justerare

Innehållsförteckning

Tema: Gröna näringar och livsmedelsstrategin	3
Aktuellt läge – coronapandemins effekter på länet.....	4
Aktuellt läge - programmeringsarbetet.....	5
Delgivningar och avrapporteringar till regionala utvecklingsnämnden 2020-09-08	6
Delegationsbeslut anmälda till regionala utvecklingsnämnden 2020-06- 02	7
Regionala utvecklingsdirektörens rapport 2020-09-08.....	8
Kulturplan för Norrbotten 2018-2021 - Uppföljning av utvecklingsinsatser 2018-2019	9
Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030 - Uppföljning av utvecklingsinsatser 2019-01 - 2020-04	12
Förslag till ägardirektiv för Arctic Business Incubator AB	14
Hantering underskott kollektivtrafiken 2019	16
Coronapandemins effekter på fullgörande av regionala utvecklingsnämndens uppdrag.....	20
Yttrande över avgränsningssamråd Storlandet vindkraftpark	27
Yttrande över avgränsningssamråd Hybrit demonstrationsanläggning för direktreduktion av järnmalm med vätgas	29
Yttrande Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas ansvar för livslångt lärande	31
Medfinansiering av projektet Studie- SmallSat Express Fas C2	34

§ 76

Tema: Gröna näringar och livsmedelsstrategin

Ärendet

Hulda Wirsén från länsstyrelsen informerar nämnden om arbetet med ”nära mat” och Norrbottens Livsmedelsstrategi.

Beatrice Rammerö, Piteå kommun, presenterar projektet ”Gröna Näringar” som stöds av Piteå Kommun och Region Norrbotten.

Josefin Lundberg, LRF Norrbotten, berättar om hållbarhetsarbetet inom lantbrukarnas riksförbund.

§ 77

Aktuellt läge – coronapandemins effekter på länet

Ärendet

Kristina Nilsson ger nämnden en lägesbild om pandemins påverkan på kulturområdet i stort och regionens kulturinstitutioner.

Monica Lejon går igenom den påverkan pandemin har haft på näringslivet i Norrbotten.

Anna Lindberg presenterar pandemins påverkan på arbetet med infrastrukturutveckling och kollektivtrafik.

§ 78

Aktuellt läge - programmeringsarbetet**Ärendet**

Monica Lejon informerar nämnden om arbetet med kommande EU-programperiod som sträcker sig från 2021 till 2027.

§ 79

Delgivningar och avrapporteringar till regionala utvecklingsnämnden 2020-09-08

Dnr 00369-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att godkänna redovisningen och lägga ärendet till handlingarna.

Ärendet

Genomförda möten

- Regionalt försvarsforum
- Möte om LTU Green Fuels
- Europaforum Norra Sverige digitalt rapportörmöte
- Regionalt forum
- Besök i Älvsbyn med anledning av branden i Polarbröd
- Konferens: Rusta Norrbotten inför post coronapandemin tillsammans med Invest in Norrbotten och länets kommuner
- Invigning Hybrit
- Nationellt forum
- Möte med Svensk kollektivtrafik

Protokoll

- Kulturbedningens protokoll 2020-05-12
- Internationella beredningens protokoll 2020-05-26

§ 80

Delegationsbeslut anmälda till regionala utvecklingsnämnden 2020-06-02

Dnr 00358-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att lägga redovisade delegationsbeslut till handlingarna.

Ärendet

Följande delegationsbeslut redovisas:

Avdelningen för regional utveckling

- Delegationsbeslut regionala projektstöd, maj-juli 2020
- Delegationsbeslut, kulturstöd, feb-juni 2020

Regional utvecklingsdirektör

- Yttrande över samrådsremiss för anläggning av ny bro och rivning av damm, väg 98, i Överkalix kommun (dnr RUN 00332-2020)
- Yttrande över utställningshandling Arvidsjaur kommun översikts- och tillväxtplan (dnr RUN 00698-2019)

Regionala utvecklingsnämndens ordförande

- Yttrande till finansdepartementet - Omställningsstöd till företag som fått minskad omsättning på grund av Coronaviruset (dnr 00269-2020)

§ 81**Regionala utvecklingsdirektörens
rapport 2020-09-08**

Dnr 00357-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendet

Regionala utvecklingsdirektörens rapport enligt bilaga.

Bilaga:

Regionala utvecklingsdirektörens rapport 2020-09-08

§ 82

Kulturplan för Norrbotten 2018-2021 - Uppföljning av utvecklingsinsatser 2018-2019

Dnr 00272-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att:

1. Godkänna uppföljningen av kulturplanens utvecklingsinsatser.
2. Låta uppföljningen utgöra grund i dialogerna som ingår i framtagandet av ny kulturplan.

Yttrande till beslutsförslaget

En uppföljning av kulturplanens utvecklingsinsatser ger en god inblick i vad som åstadkommit och vad behövs för att fortsatt skapa regional kulturutveckling i Norrbotten. Att även låta uppföljningens analyser och slutsatser vara grund i arbetet med en ny kulturplan skapar långsiktighet, trovärdighet och god förankring. Kulturplanen som verktyg för den regionala kulturutvecklingen bedöms vara god och en hög andel av utvecklingsinsatserna kommer att vara genomförda vid planperiodens slut.

Sammanfattning

En uppföljning av innevarande kulturplans två första år, 2018-2019, har genomförts utifrån de 100 utvecklingsinsatser som finns beskrivna gällande Region Norrbottens kulturverksamheter. Detta i syfte att ge inblick i vad som gjorts hittills och vilka insatser som behövs för att genomföra utvecklingsinsatser den kvarvarande kulturplanperioden 2020-2022. Kulturplanen som verktyg för den regionala kulturutvecklingen bedöms vara god och en hög andel av utvecklingsinsatserna kommer att vara genomförda vid planperiodens slut. Uppföljningen kommer även användas som grund i de dialoger som är en del av framtagandet av en ny kulturplan.

Ärendet

Enligt den statliga förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet, ska varje region ta fram, anta och arbeta utifrån en regional kulturplan. Norrbotten har en antagen *Kulturplan för Norrbotten 2018-2021* som i enlighet med Regionala utvecklingsnämndens beslut 2020-06-02 förlängs att även gälla för helåret 2022. I 17 av kulturplanens 19 kapitel beskrivs 100 utvecklingsinsatser som tillsammans bidrar till regional kulturutveckling i länet. Dessa utvecklingsinsatser har följts upp utifrån de två genomförda helåren 2018 och 2019. Uppföljningen har genomförts med fokus på Region Norrbottens kulturverksamheter, även om utvecklingsinsatserna inte enbart utförs av förvaltningsegna verksamheter

utan också av en mångfald av institutioner, organisationer och projekt inom kulturområdet i Norrbotten.

För vart och ett av de 17 kapitlen har en sammanfattande analys gjorts. På så vis ges en överblick i vad som gjorts under kulturplanens första två år, 2018 och 2019, och vilka insatser som behöver göras för de tre sista åren 2020-2022.

Av kulturplanens 100 utvecklingsinsatser bedöms totalt 16 % vara genomförda och 74 % påbörjade vid 2019 års avslut, vilket indikerar att de regionala kulturverksamheterna i hög grad arbetar enligt kulturplanens utvecklingsinsatser och intentioner. Kulturplanen som verktyg för den regionala kulturutvecklingen bedöms därför vara god och en hög andel av utvecklingsinsatserna kommer att vara genomförda vid planperiodens slut.

Inte påbörjade utvecklingsinsatser bedöms utgöra totalt 10 %, det vill säga tio utvecklingsinsatser. Av dessa bedöms sex vara obsoleta/inte genomförbara då förankring för fortsatt arbete saknas eller då formuleringarna bedöms som inaktuella. Fyra av de inte påbörjade utvecklingsinsatserna bedöms ha goda utsikter att påbörjas under den kommande kulturplaneperioden.

Summering arbete med utvecklingsinsatser (kapitel 4-20)

Värdering	Antal	Procent
Genomfört	16 st.	16 %
Påbörjat	74 st.	74 %
Inte påbörjat	10 st.	10 %

Våren 2020 har också definierats av coronapandemin, vilket fått stora konsekvenser för hela kultursektorn. Region Norrbottens kulturverksamheter har jobbat intensivt med att ställa om utifrån rådande omständigheter med inställda och framflyttade aktiviteter och med nya arbetssätt och lösningar för att nå medborgarna. Hur pandemin påverkat verksamheternas möjlighet att nå långsiktiga mål och att arbeta i linje med kulturplanens utvecklingsinsatser är ännu svårbedömt.

För att arbetet med kulturplanens utvecklingsinsatser ska ha bästa förutsättningar att genomföras bör det fortsatta arbetet i stort innebära att:

- Mildra coronapandemins kort- och långsiktiga påverkan på Norrbottens kulturliv.
- Samverka i högre grad kring utvecklingsfrågor för ökad genomförandekraft.
- Attrahera extern finansiering till utvecklingsprojekt.
- Omhänderta goda projektresultat såsom *Polarbibblo*, *centrum för barns berättelser och skapande på meänkieli*, *samiska språk och*

svenska, Kulturskolor i Norrbotten, Arctic Pulse, Arrangörer i Norr, Swedish Lapland Air, Järn i Norr och Veku Vaku.

- Skapa fler digitala satsningar för att tillgängliggöra kultur.
- Arbeta i norrlänssamarbetet *Kultur i Norr* genom det kulturpolitiska positionspaperet.
- Skapa fler arrangörstödjande insatser.
- Skapa fler öppna fora för ungas delaktighet i demokrati- och kulturliv med barnkonventionen som grund.
- Arbeta utifrån ett breddat deltagande för jämlik tillgänglighet till kultur.
- Arbeta med berörda insatsområden i Norrbottens Regionala utvecklingsstrategi.
- Arbeta med berörda målområden i Agenda 2030.

Analyser och slutsatser kommer också att utgöra grund i framtagandet av en ny kulturplan för Norrbotten. För samtliga analyser och slutsatser hänvisas till bilagan ”Uppföljning av kulturplanens utvecklingsinsatser 2018-2019”.

Genom detta arbetssätt skapas långsiktig förankring av de regionala kulturutvecklingsfrågorna.

Social hållbarhet

Kulturplanen arbetas fram i dialog och samverkan med civila samhället. Den dockas även till Regionala utvecklingsstrategins insatsområde Hög livskvalitet i attraktiva livsmiljöer.

Miljömässig hållbarhet

Ett flertal av kulturplanens utvecklingsinsatser påskyndar verksamheternas digitaliseringstakt och digitala mognad, vilket bidrar till miljömässig hållbarhet.

Ekonomisk hållbarhet

Arbetet med kulturplanen stödjer ekonomisk hållbarhet utifrån ett cirkulärt samordnings- och samverkansperspektiv.

Beslutsunderlag:

Bilaga: Uppföljning av kulturplanens utvecklingsinsatser 2018-2019

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör

§ 83

Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030 - Uppföljning av utvecklingsinsatser 2019-01 - 2020-04

Dnr 00362-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att:

1. Godkänna uppföljningen av utvecklingsinsatser för Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030.
2. Regiondirektören får i uppdrag att rapportera vilka åtgärder som planeras utifrån kompetensförsörjning och minskad befolkning.

Yttrande till beslutsförslaget

En uppföljning/kartläggning av utvecklingsinsatser för Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030 ger en god inblick i vad som åstadkommit, är på gång och vad behövs för att fortsatt skapa regional utveckling i Norrbotten. Den regionala utvecklingsstrategin som verktyg för regionala utveckling bedöms vara god, många förslag till åtgärder är påbörjade och har möjlighet att vara genomförda inom perioden.

Sammanfattning

En uppföljning av det första året med Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030, har genomförts. Allt utifrån 15 effektmål, 24 indikatorer och 95 förslag till åtgärder. Detta i syfte att ge inblick i vad som påbörjats och vilka insatser som behövs för att genomföra föreslagna utvecklingsinsatser.

För att arbetet med den regionala utvecklingsstrategins utvecklingsinsatser ska ha bästa förutsättningar att genomföras bör det fortsatta arbetet i stort innebära att fortsätta med pågående utvecklingsinsatser och samverka med alla aktörer för att hitta nya lösningar. Statistik visar att en av de största utmaningarna är att vända på befolkningsutvecklingen i Norrbotten, eller i alla fall bromsa den.

Ärendet

Som regionalt utvecklingsansvarig ska Region Norrbotten ta fram en regional utvecklingsstrategi. Den regionala utvecklingsstrategin ska vara en samlad och sektorsövergripande strategi för det regionala tillväxtarbetet i ett eller flera län och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet. Fullmäktige antog i februari 2019 den regionala utvecklingsstrategin som beskriver hur Norrbotten ska utvecklas.

När det gäller målsättningarna och indikatorer visar utvecklingen på ett antal utmaningar. Ett av dessa är befolkningsutvecklingen där Norrbotten har minskat varje år sedan år 2017, dessutom visar befolkningsframskrivningen

från SCB att Norrbotten ska minska till 238 900 personer år 2030. Detta visar att arbetet med länets attraktivitet behöver fortsätta och prioriteras. En annan utmaning är målsättningen att Norrbotten ska ställa om transporterna för ett mer hållbart samhälle, där indikator andelen lastat/lossat gods med lastbil ska minska och överföras till järnväg och sjöfart. Statistik visar att mängden gods på lastbil har ökat med omkring 41 procent (13 604 000 ton) sedan 2017. Gods på järnväg har ökat med 5,1 procent (3 546 000 ton) och med sjöfart i Norrbotten har ökat 1,47 procent (132 000 ton). Här kan det bland annat vara en global trend med ökad e-handel som bidragit till den kraftigt ökningen av gods på lastbil under perioden.

Uppföljningen/kartläggningen visar att 85 procent av föreslagna åtgärder är påbörjade med aktiviteter. Alla åtgärder inom insatsområde Hög livskvalitet i attraktiva livsmiljöer och Hållbara transporter och tillgänglighet är påbörjade. Inom flexibel och väl fungerande kompetensförsörjning är 69 procent påbörjade och inom smarta, hållbara innovationer och entreprenörskap är 68 procent påbörjade. Det är dock möjligt att det finns fler pågående aktiviteter i länet som andra aktörer har påbörjat eller genomfört.

För vart och ett av insatsområdena har en sammanfattande kartläggning gjorts. På så vis ges en överblick i vad som gjorts under den regionala utvecklingsstrategins första år, 2019 fram till och med april 2020. För hela kartläggningen och slutsatser hänvisas till bilagan ”Uppföljning av utvecklingsinsatser Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030 Perioden 2019-04 till 2020-04”.

Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet

Region Norrbotten har under lång tid arbetat för hållbar regional tillväxt. Omställning beskrivs i regionala strategier, program och utvecklingsarbeten som en nödvändig utgångspunkt för länets konkurrenskraft. Att lära sig att se hur den sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionen är förbundna med varandra och hur de samverkar är en viktig kunskapsmässig grund inför ett systematiskt och sammanhållet arbete för hållbar utveckling.

Regionen samverkan med Tillväxtverket inom deras regeringsuppdrag - Att utveckla och stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala tillväxtarbetet.

Beslutsunderlag:

Bilaga: Uppföljning av utvecklingsinsatser Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030 Perioden 2019-01 till och med 2020-04

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör

§ 84**Förslag till ägardirektiv för Arctic Business Incubator AB**

Dnr 00364-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden godkänner förslag till ägardirektiv för Arctic Business Incubator AB.

Yttrande till beslutsförslaget

Arctic Business Incubator utgör en viktig del i länets innovationssystem. Det föreslagna ägardirektivet ger ett tydligt uttryck för syftet med ägandet och gemensamma vision för bolaget, dess roll och sammanhang samt hur verksamheten ska utvecklas framåt. Den miljömässiga hållbarheten kan utvecklas ytterligare.

Sammanfattning

Föreliggande ägardirektiv ersätter tidigare riktlinjer för bolagets verksamhet och utvecklar bolagets vision, värdegrund, uppdrag och inriktning. Ägardirektivet är utformat så att de stärker arbetet med social och ekonomisk hållbarhet men kan utvecklas avseende miljömässig hållbarhet.

Ärendet

Regionen är med sina 9 procent minoritetsägare i bolaget Arctic Business Incubator AB. Övriga ägare är Norrlandsfonden, Luleå kommun, Skellefteå kommun med 20 procent vardera samt LTU holding med 31 procent.

Bolaget har inte tidigare haft ett ägardirektiv. Bolagsordning, aktieägaravtal, arbetsordning för styrelsen, instruktion för verkställande direktör samt riktlinjer för bolagets verksamhet varit styrande. Ägardirektivet ersätter riktlinjer för bolagets verksamhet.

Ägarna ska årligen ha en ägardialog där verksamheten följs upp och ägarna utser en ägarrepresentant som är sammankallande samt kontakt mot bolaget för ägarfrågor. Vid behov ska ägardirektiv, aktieägaravtal samt vision, värderingar uppdateras.

Föreliggande ägardirektiven stämmer överens med tidigare inriktningsdokument men samlar och tydliggör bolagets vision och värdegrund, verksamhetsområden, utvecklingsstrategi, finansiering och risktagande samt styrning.

Social hållbarhet

Bolagets verksamhet bidrar till social hållbarhet då de ska bidra till att skapa nya hållbara-, innovativa-, skalbara tillväxtbolag från Norra Sverige och bidra till ökad attraktionskraft, stärkt kompetens och välfärd i norra Sverige. Arctic Business Incubator AB ska utgöra en internationellt präglad, inklude-

rande och attraktiv miljö med möten över branscher, kön, språk, etnicitet, bakgrunder, åldrar och erfarenheter.

Miljömässig hållbarhet

Arctic Business ska bidra till att skapa nya hållbara-, innovativa-, skalbara-tillväxtbolag från Norra Sverige och bidra till ökad attraktionskraft, stärkt kompetens och välfärd i norra Sverige. Bedömningen är att den miljömässiga hållbarheten kan utvecklas i ägardirektiven och verksamheten. Förslagsvis tas detta upp i kommande ägardialog.

Ekonomisk hållbarhet

Verksamheten bidrag till ekonomisk hållbarhet är tydlig då bolaget ska anpassa stöd och insatser för bästa utfall, hela tiden utvärdera och öka men även avbryta stöd om bolaget inte gör skillnad.

Beslutsunderlag:

Ägardirektiv för Arctic Business Incubator AB

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör

§ 85

Hantering underskott kollektivtrafiken 2019

Dnr 00363-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår regionstyrelsen att rekommendera regionfullmäktige att fatta följande beslut:

1. Region Norrbottens andel av Länstrafikens underskott 2019 enligt samarbetsavtalet uppgår till 9,3 mnkr ska finansieras med 8 mnkr från regionala utvecklingsnämndens reserverade medel samt med 1,3 mnkr från regiongemensamt.
2. Region Norrbotten finansierar del av Bussgods i Norrbotten ABs avveckling och driftunderskott med 10,1 mnkr med medel från regiongemensamt.
3. Nuvarande samarbetsavtal mellan Region Norrbotten och Arjeplog, Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Kiruna, Luleå, Pajala, Piteå, Älvsbyn, Övertorneå och Överkalix kommun sägs upp.
4. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag hur kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten kan utformas utifrån ansvar och organisation. Uppdraget ska ske i samverkan med länets kommuner.
5. Regiondirektören får i uppdrag att tillsammans med länets kommuner ta fram förslag på hur ett nytt samarbetsavtal kan utformas.

Ärendets behandling vid sammanträdet

Lennart Thörnlund (S), Helena Öhlund (S) och Anita Gustavsson (S) yrkar bifall på punkterna 1 och 2 samt avslag på punkterna 3, 4 och 5.

Kenneth Backgård (SJVP), Birgit Meier Thunborg (M) och Lage Hortlund (SD) yrkar bifall till det liggande förslaget.

Ordföranden ställer det liggande förslaget mot yrkandet av Lennart Thörnlund (S), Helena Öhlund (S) och Anita Gustavsson (S) och finner att regionala utvecklingsnämnden bifaller regionstyrelsens förslag.

Omröstning begärs, där en ja-röst innebär bifall till det liggande förslaget och en nej-röst innebär bifall till det framlagda yrkandet enligt ovan. Efter genomförd om-röstning redovisar ordföranden att 8 ja-röster och 4 nej-röster lämnats samt att en ledamot lämnat sammanträdet under ärendets behandling. Ordföranden konstaterar därmed att fullmäktige beslutat bifalla det liggande förslaget.

Regionala utvecklingsnämnden (13 ledamöter)					
Ledamot	Ersätter	Ja	Nej	Avstår	Frånv
Tomas Vedestig (SJVP)		J			
Anders Josefsson (M)		J			
Anders Sundström (SJVP)		J			
Refika Maglic (SJVP)					X
Kenneth Backgård (SJVP9)		J			
Birgit Meier Thunborg (M)		J			
Hans Strandberg (M)		J			
Jan-Anders Perdahl (V)		J			
Helena Öhlund (S)			N		
Lennart Thörnlund (S)			N		
Anita Gustavsson (S)			N		
Daniel Persson (S)			N		
Lage Hortlund (SD)		J			

Yttrande till beslutsförslaget

De underskott som uppstått i Länstrafiken och dess dotterbolag Bussgods i Norrbotten AB för 2019 behöver hanteras och samtidigt behöver konstruktionen av kollektivtrafiken i Norrbotten och nuvarande samarbetsavtal genomlysas för att säkerställa en effektiv kollektivtrafik för länets medborgare.

Sammanfattning

Länstrafiken i Norrbotten AB gjorde 2019 ett större underskott än prognostiserat. Delar av underskottet härrör till avvecklingen av Bussgods i Norrbotten AB. Då nuvarande samarbetsavtal inte reglerar hur kostnaderna uppkomna av en avveckling ska hanteras, behöver fullmäktige besluta i frågan.

Ärendet

Lag (2010:1065) om kollektivtrafik säger att regionen och kommunerna inom ett län ansvarar gemensamt för den regionala kollektivtrafiken. Regionen och kommunerna får dock komma överens om att antingen regionen eller kommunerna ska bära ansvaret.

I Norrbotten är kollektivtrafiken sedan 2012 organiserad som ett kommunalförbund, Regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM), med regionen och kommunerna som medlemmar. Vid bildandet av RKM slöts ett samarbetsavtal mellan regionen och Arjeplog, Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Kiruna, Luleå, Pajala, Piteå, Älvsbyn, Övertorneå och Övertorneå kommun. Bildandet av RKM innebar också att kommunerna och regionen lämnade över ägandet av Länstrafiken till RKM. Länstrafiken äger i sin tur bolaget Bussgods i Norrbotten AB.

Underskott 2019

Länstrafikens underskott uppgick till 27,2 mnkr. Underskottet härrör sig från Länstrafiken (buss) med 13,3 mnkr samt Bussgods i Norrbotten AB (drift och avveckling) med 13,9 mnkr.

Utifrån detta har Länstrafiken ställt en faktura till Region Norrbotten på vad man anser vara regionens andel av underskottet, 19,4 mnkr. Underskottet härrör sig från Länstrafiken (buss) med 9,3 mnkr samt Bussgods i Norrbotten AB (drift och avveckling) 10,1 mnkr.

Enligt samarbetsavtalet mellan regionen och kommunerna ska fördelningen av underskottsfinansieringen för myndighetens verksamhet ske enligt fördelningsmodellen som innebär att regionen svarar för den totala nettokostnaden för stomlinjenätet med buss samt all persontågtrafik. Av till samarbetsavtalet tillhörande dokument, Kriterier för fördelning av kostnadsansvar avseende kollektivtrafik, framgår att regionen svarar för den totala kostnaden för stomlinjenätet med buss. I den totala kostnaden ingår dels trafikunderskottet på berörda linjer och dels den del av de administrativa nettokostnader som motsvarar den del av trafikproduktionen som stomlinjenätet med buss svarar för.

Bussgods styrelse beslutade 2019 att lägga ner bolaget. I samband med bokslutet 2019 beslutade Länstrafiken att nyttja 10 mnkr av det egna kapitalet för hantering av de kostnader som uppkommit i samband med Bussgods underskott och avveckling. Resterande underskott (13,9 mnkr) ingår som en post i Länstrafikens nettoadministrativa kostnader.

Då samarbetsavtalet inte reglerar hanteringen av driftunderskott och avvecklingskostnader från Bussgods samt vad som räkas som nettoadministrativa kostnader, behöver fullmäktige godkänna hanteringen av underskottet.

Finansiering

Regionala utvecklingsnämnden har i bokslutet 2019 reserverat 8 mnkr för Länstrafikens underskott. Resterande medel tas från regiongemensamt.

Översyn

Den uppkomna situationen har visat ett behov av att se över och förtydliga samarbetsavtalet om kollektivtrafiken mellan regionen och länets kommuner. Det kan också finnas behov att se över hur regionala kollektivtrafiken kan utformas. Då lag (2010:1065) om kollektivtrafik är ett gemensamt ansvar för kommunerna och regionen behöver översynen göras tillsammans med länets kommuner.

Nuvarande avtal saknar omförhandlingsklausul vilket förutsätter att samtliga parter behöver vara överens för att kunna omförhandla avtal eller delar av avtal så länge det uppfyller kraven i kollektivtrafikförordning och kollektivtrafiklagen.

Protokollsutdrag skickas till:

Ekonomidirektör

Regional utvecklingsdirektör

§ 86

Coronapandemins effekter på fullgörande av regionala utvecklingsnämndens uppdrag

Dnr 00367-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår att regionstyrelsen lägger informationen till handlingarna. Regionala utvecklingsnämnden kommer följa kollektivtrafikens ekonomiska konsekvenser och återrapportera till styrelsen.

Yttrande

Då kollektivtrafiken är särskilt utsatt av pandemins effekter är det av vikt att följa hur fördelning av statliga medel till regionala kollektivtrafikmyndigheterna faller ut för Norrbottens del för att ha en beredskap avseende ekonomiska konsekvenser för regionen.

Sammanfattning

Coronapandemin har effekter på regionala utvecklingsnämndens uppdrag avseende kollektivtrafiken, näringslivsutveckling, kultursektorn, påverkansarbetet samt digitaliseringen. Åtgärder inom ramen för verksamheten har vidtagits för att mildra effekterna.

Positiva effekter är ökad användning av digitala verktyg och arbetssätt och fördjupade kontakter med kommunerna.

Verksamheten föreslår åtgärder som behöver vidtas och/eller beaktas i den kommande planeringen.

Ärendet

Regionfullmäktige gav i juni 2020 uppdrag till regionstyrelsen, regionala utvecklingsnämnden och patientnämnden att redovisa till regionstyrelsen 15 september 2020 hur pandemin påverkat respektive nämnds fullgörande av uppdrag i Strategiska planen 2020-2022 samt föreslå åtgärder att beakta i kommande budget och strategisk plan.

Uppdrag/mål från RUN-plan som inte hanterats 2020

Uppdrag/mål	Kommentar/förslag till åtgärd
Följa arbetet med att etablera pendeltågstrafik i Norrbotten	Kan försvåras då det är en allmän nedgående trend att åka kollektivt.

Uppdrag/mål	Kommentar/förslag till åtgärd
Kollektivtrafikens marknadsandelar	Det kommer vara svårt att uppnå målet så länge pandemin pågår och rekommendationerna är att undvika trängsel i kollektivtrafiken. RKM/Länstrafiken bör vidta åtgärder som att till exempel informera om möjligheter till säkert resande.
Mötesplats för länets aktörer för att utveckla Norrbotten	<p>Inställda konferenser och seminarier under våren och hösten. Nytt koncept med digital bas har utvecklats och påbörjas hösten 2020.</p> <p>Europaforum Norra Sverige har fått ställa in rapportörmöten och forum. Istället har digitala möten används. Slutsatsen är att det fungerar väl att ha kortade avstämningsmöten via Skype/Teams för till exempel antagande av positioner.</p>
Dialog med länets kommuner	De planerade fysiska mötena på plats i respektive kommun har inte kunnat genomföras fullt ut men samtidigt har pandemin och efterföljande kris inneburit behov av tätare kontakter med kommunerna och att ta del av deras svårigheter för näringsliv, kultur och samhällsplanering. Bibehålla kontakter.
Kännedom om Norrbotten	Almedalen och seminarier på Stockholmskontoret ställdes in och därmed tillfällen att öka kännedomen om Norrbotten minskat/inte getts. Även seminarierien Morgonrock ska bidra till ökad kännedom. Nya arbetssätt söks och det nya konceptet Lets talk innebär bland annat poddar om regional utveckling och Norrbotten. Digitala möten för Strandskydd provades.
Påbörja dialogarbete inför framtagande av kommande kulturplan för Norrbotten åren 2022-2024	Enligt beslut i Regionala utvecklingsnämnden 2020-06-02 förlängs innevarande kulturplan att även omfatta 2022. Dialogarbetet för kommande kulturplan flyttas därmed till hösten 2021.

Uppdrag/mål	Kommentar/förslag till åtgärd
Få fler unga och en breddad representation från fler kommuner delaktiga i LUR	Två LUR-möten har genomförts 2020, varav ett digitalt. En rekryteringskampanj togs fram för spridning under april, kampanjen pausades på grund av coronapandemin. Nya rekryteringssätt ska initieras och nya arbetsformer för att träffas tas fram under hösten 2020.
Antal insatser som utvecklar och stärker arrangörsledet	Pågående arbete har delvis kunnat genomföras utifrån anpassade arbets-sätt. Inga nya initiativ har kunnat tas eller planeras under 2020 med anledning av restriktioner kopplat till publika sammankomster.
Att tillsammans med nationella minoriteter och urfolket samerna arrangera forum där minoriteters kultur och utveckling är på dagordningen	Ingen åtgärd görs 2020 med anledning av restriktioner kopplat till publika sammankomster.

Förändringar i omvärlden

Påverkansarbetet

Stora delar av påverkansarbetet sker genom möten, deltagande i konferenser och seminarier. Under året har bland annat Almedalsveckan ställts in. Det finns en risk på påverkansarbetet förflyttas från öppna och tillgängliga arenor till mer slutna och begränsade. Det uppkomna läget har försvårat regionens påverkansarbete. Även arbetet med att sprida kunskap och fakta om länet är till stor del baserat på fysiska träffar.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Utveckla nya metoder för att sprida kunskap om Norrbotten och driva särskilda påverkansfrågor.

Kultursektorn

Coronapandemin har skapat svårigheter för hela kultursektorn, regionalt, nationellt och i hela världen. Nationella restriktioner kopplat till publika sammankomster och Folkhälsomyndighetens allmänna rekommendationer har inneburit begränsade möjligheter att genomföra verksamhet med nedstängda verksamheter och inställda aktiviteter och arrangemang som resultat. De yrkesverksamma har fått uppdrag inställda eller framflyttade och få eller inga nya jobb har tillkommit.

Många kulturorganisationer har arbetat intensivt för att anpassa sina verksamheter efter rådande förutsättningar med innovativa, ofta digitala lösningar som resultat. Kultursektorns digitalisering har tagit ett språng. Det finns en påtaglig frustration hos kulturverksamheter- och utövare om en upplevd orättvisa kopplat till restriktionerna som anses slås särskilt hårt mot kultur-

sektorn i jämförelse mot andra branscher. Det finns en efterfrågan på nationell dialog om en uppluckring av restriktionerna och gemensamma arbetssätt för att ansvarsfullt kunna öppna upp verksamheterna igen.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Föra dialog med kommuner och kulturutövare kopplat till de behov som uppstår.
- Genomföra planerade åtgärder för att mildra effekterna av coronapandemin.
- Kontinuerligt anpassa verksamheterna utifrån rådande förutsättningar.
- Att fortsatt delta i nationella dialoger inom kultursektorn.

Undanträngd verksamhet

Kultursektorn

Inom kultursektorn ställdes en stor del av vårterminens inplanerade aktiviteter och arrangemang in. I vissa fall anpassades aktiviteter till att genomföras i andra format och ett antal flyttades fram med förhoppning om att kunna genomföras under höstterminen. Då många verksamheter med publika arrangemang arbetar med långsiktig programplanering innebär det att framflyttade arrangemang måste dockas till sedan tidigare inbokade aktiviteter under höstterminen och i vissa fall även 2021. Frågor som uppstår är om det finns publik/marknad för alla aktiviteter och om medborgarna kommer att känna sig trygga med att besöka publika arrangemang. Om restriktionerna kopplat till publika sammankomster inte hävs kommer det innebära ytterligare ”köbildning” och att vissa planerade aktiviteter helt kommer att behöva ställas in.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Reservera 500-1 000 tkr i samband med bokslutet 2020 för genomförande av kontrakterade musikarrangemang/konserter under 2021.
- Att verksamheterna är tydliga med att kommunicera säkerhetsåtgärder i samband med publika arrangemang

Näringsliv

Norrbottens näringsliv inom framförallt besöksnäring och handel har drabbats hårt av pandemin. Många företag hade orderböckerna fulla och anläggningar fullbokade när pandemin slog till med upp till hundra procentiga avbokningar på Norrbottens turistanläggningar. Det har lett till en omställning av företagsstöd och projektstöd till mer kortsiktiga satsningar för att hjälpa företagen här och nu. Det har varit olika kompetensutvecklingsinsatser som ska bidra till att företagen ska klara krisen genom att nå nya marknader och utveckla coronaanpassade produkter och tjänster. De statliga medel för till-

växtinsatser för 2020 är in-tecknade vilket kan medföra svårigheter att medfinansiera mer långsiktiga satsningar efter pandemins framfart.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Bevaka om det sker någon undanträngning av långsiktiga satsningar/projekt och vilka konsekvenser det medför för lokal och regional utveckling.

Försämring i hälsa och ökad ojämlikhet

Kultursektorn

Då många kulturverksamheter har tvingats stänga ner har den allmänna tillgången till kultur minskat. Det kan handla om publika arrangemang som konserter och teaterföreställningar men även möjligheten till kultur i skolan och kulturföreningars egna aktiviteter. Vissa verksamheter har anpassats för att i någon grad kunna erbjuda digitala arrangemang men möjligheten för Norrbottens medborgare att ta del av, uppleva och utöva kultur har minskat avsevärt i och med pandemin. Då fysiska möten och kulturupplevelser ej kan genomföras riskerar det även att stänga ute den del av befolkningen som inte kan ta del av kultur digitalt. Förlorade arbetstillfällen och minskad möjlighet till social samvaro och delaktighet riskerar att på sikt skapa försämrad folkhälsa, då dessa är viktiga faktorer för god hälsa.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Kontinuerligt anpassa verksamheterna utifrån rådande förutsättningar.
- Fortsatt arbete med digitalisering.
- Att verksamheterna är tydliga med att kommunicera vidtagna säkerhetsåtgärder och säkerhetsföreskrifter i samband med publika arrangemang.

Långvariga marknadseffekter

Kultursektorn

Om verksamheterna har begränsade möjligheter till publik verksamhet kommer organisationer som till stor del finansieras av biljettintäkter att få det svårt. Det är också osäkert om besökarna vågar sig tillbaka i tidigare omfattning vilket riskerar att minska intäkterna ytterligare. Ett ökat digitalt utbud kan skapa möjligheter att nå nya målgrupper.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Kontinuerligt anpassa verksamheterna utifrån rådande förutsättningar
- Att verksamheterna är tydliga med att kommunicera vidtagna säkerhetsåtgärder och säkerhetsföreskrifter i samband med publika arrangemang
- Att fortsatt delta i nationella dialoger inom kultursektorn.

Kollektivtrafiken

Det kollektiva resandet med buss och tåg har minskat. Det innebär minskade biljettintäkter och att Länstrafiken går med underskott. Vad det gäller tåget är avtalen konstruerade så att tågoperatören Vy får intäkterna. Det minskade resandet innebär svårigheter för Vy.

Oklart om och i så fall hur den planerade starten av persontrafik på Haparandabanan våren 2021 påverkas.

Regeringen har tillskjutit medel för att lindra de ekonomiska effekterna för kollektivtrafiken men det är i dag inte känt hur medlen ska fördelas mellan landets regionala kollektivtrafikmyndigheter. Det finns därmed en ekonomisk osäkerhet för regionen och kommunerna om stödet inte täcker underskottet för kollektivtrafiken.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Följa RKM, Länstrafiken och Norrtågs insatser för att minska effekterna av krisen.
- Följa hur fördelning av statliga medel till regionala kollektivtrafikmyndigheterna faller ut för Norrbottens del för att ha en beredskap avseende ekonomiska konsekvenser för regionen.

Positiva erfarenheter att vidmakthålla

Digitalisering

Det uppkomna läget har inneburit att kunskap och erfarenheter av att använda digitala verktyg för möten har utvecklats.

Under perioden har många och täta kontakter skett med kommunerna och verksamheten har bistått dem i deras arbete med att vidta åtgärder för näringslivet och kulturområdet.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Fortsätt och utveckla användandet av digitala möten där så är lämpligt.

Kultursektorn

Det har funnits en stor idériedom och kreativitet för att på olika sätt anpassa verksamheterna under rådande förutsättningar. Verksamheterna har utvecklat nya arbetssätt och tagit fram ett nytt utbud för att nå medborgarna. Nya samarbetsformer har kommit till inom och mellan verksamheter och många har ökat sitt digitala arbete och utbud. Reserestriktioner har inneburit ett sunt ifrågasättande till behov av fysiska möten och resor enligt tidigare omfattning.

Förslag till åtgärder inom ramen för verksamheten att beakta

- Att verksamheterna gör en utvärdering av positiva erfarenheter i slutet av 2020 att ta med inför verksamhetsplanering 2021

Protokollsutdrag skickas till:

Ekonomidirektör

Regionala utvecklingsdirektör

§ 87

Yttrande över avgränsningssamråd Storlandet vindkraftpark

Dnr 00339-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutat att lämna följande yttrande över avgränsningssamrådet för Storlandet vindkraftpark.

Yttrande till beslutsförslaget

Region Norrbotten ställer sig positiv till utbyggnaden av vindkraft, med tillägget att den inte får utgöra hinder för ambulansflygverksamheten som är viktig för en god och säker vård för regionens invånare.

Sammanfattning

Region Norrbotten ställer sig positiv till utbyggnaden av vindkraft, med tillägget att den inte får utgöra hinder för ambulansflygverksamheten som är viktig för en god och säker vård för regionens invånare. Det är av yttersta vikt att vindkraftparken projekteras så smal som möjligt och placeras längs endera kanten i området. Tillsammans med föreslagna hindermarkeringar möjliggör detta för en fortsatt bra regularitet för ambulansflygverksamheten. Region Norrbotten förutsätter att det sker en samordning mellan utformning av vindkraftparken och planerad ”LLR” genom hela processen.

Region Norrbotten vill även understryka att det är viktigt att vindkraftparkens konsekvenser för lokalt näringsliv som rennäring, besöksnäring och skogsnäring, samt socioekonomiska konsekvenser av etableringen utreds i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Ärendet

Region Norrbotten har mottagit en remiss för avgränsningssamråd Storlandet vindkraftpark i Boden och Gällivare kommun. Vattenfall Vindkraft AB (Vattenfall) har för avsikt att ansöka om tillstånd till att uppföra och driva en vindkraftpark i Bodens och Gällivare kommun i Norrbottens län. Inför ansökan planerar Vattenfall att genomföra samråd enligt 6 kap. 30 § miljöbalken.

I avgränsningssamrådet ska frågor om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning behandlas. Avgränsningssamrådet ska behandla sådana miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig själv eller till följd av yttre händelser. Verksamhetsutövaren ska genomföra avgränsningssamrådet tillsammans med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden. Samrådet ska också utföras med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten eller åtgärden.

Region Norrbotten ställer sig positiv till utbyggnaden av vindkraft, med tillägget att den inte får utgöra hinder för ambulansflygverksamheten som är viktig för en god och säker vård för regionens invånare. Det är av yttersta vikt att vindkraftparken projekteras så smal som möjligt och placeras längs endera kanten i området. Tillsammans med föreslagna hindermarkeringar möjliggör detta för en fortsatt bra regularitet för ambulansflygverksamheten. Region Norrbotten förutsätter att det sker en samordning mellan utformning av vindkraftparken och planerad ”LLR” genom hela processen.

Region Norrbotten vill även understryka att det är viktigt att vindkraftparkens konsekvenser för lokalt näringsliv som rennäring, besöksnäring och skogsnäring, samt socioekonomiska konsekvenser av etableringen utreds i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

Beslutsunderlag:

Yttrande över avgränsningssamråd Storlandet vindkraftpark

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör

§ 88

Yttrande över avgränsningssamråd Hybrit demonstrationsanläggning för direktreduktion av järnmalm med vätgas

Dnr 00351-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att lämna bifogat yttrande till avgränsningssamrådet.

Yttrande till beslutsförslaget

Region Norrbotten är positiva till etableringar som kan minska klimatpåverkan från länets stålindustri och dess värdekedja. Utvecklingen av fossilfri teknik har stöd i Regionala utvecklingsstrategin Norrbotten 2030.

Sammanfattning

Region Norrbotten ställer sig positiv till etableringar som kan minska klimatpåverkan från industrin. Utvecklingen av fossilfri teknik har stöd i Regionala utvecklingsstrategin Norrbotten 2030, som anger att Norrbotten ska bidra till hållbar regional utveckling. Projektet bidrar till att uppnå målen i Agenda 2030. Region Norrbotten ser fram emot ett resonemang i kommande miljökonsekvensbeskrivning kring de kumulativa effekter det valda lokaliseringsalternativet tillsammans med nödvändig infrastruktur får för lokalsamhället och dess aktörer. I ett sådant resonemang ses gärna en bedömning av de socioekonomiska konsekvenserna av investeringen.

Ärendet

Region Norrbotten har mottagit en remiss för avgränsningssamråd Hybrit demonstrationsanläggning för direktreduktion av järnmalm med vätgas.

Hybrit Development AB (Hybrit) bjuder härmed in till samråd enligt 6 kap. 29 § miljöbalken, så kallat avgränsningssamråd, om byggnation och drift av en demonstrationsanläggning för direktreduktion av järnmalm som bolaget planerar att söka tillstånd för enligt miljöbalken. Samrådet omfattar även produktion av vätgas och eventuellt uttag av råvatten till processen. Inför ansökan planerar Vattenfall att genomföra samråd enligt 6 kapitel 30 § miljöbalken.

Det är ännu inte beslutat vilken plats som kommer att väljas. Samrådet omfattar nu två olika industriområden, Vitåfors i Gällivare kommun och Svartön/Hertsöfältet i Luleå.

I avgränsningssamrådet ska frågor om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning behandlas. Avgränsningssamrådet ska behandla sådana miljöef-

fecker som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig själv eller till följd av yttre händelser. Verksamhetsutövaren ska genomföra avgränsnings- samrådet tillsammans med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de en- skilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden. Samrådet ska också utföras med de övriga statliga myndigheter, de kommu- ner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten eller åtgärden.

Region Norrbotten yttrar sig över projektet betydelse för regional utveckling samt transporter och infrastruktur.

Beslutsunderlag:

Yttrande över avgränsningssamråd Hybrit demonstrationsanläggning för direktreduktion av järnmalm med vätgas.

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör

§ 89

Yttrande Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas ansvar för livslångt lärande

Dnr 00335-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att lämna yttrande enligt förslag, se bilaga.

Yttrande till beslutsförslaget

Region Norrbotten har inget att invända mot förslaget om att främja och värna den akademiska friheten.

Vad gäller det livslånga lärandet är Luleå tekniska universitet en kunskapsmotor och nyckelaktör i utbildningskedjan i Norrbotten. Universitets möjligheter att bidra till lösningar på en föränderlig arbetsmarknad är avgörande för ett län som Norrbotten. Tillgång till högre utbildning i hela länet är centralt för att säkerställa både näringslivets och offentlig sektors kompetensförsörjning, där fjärr- och distansundervisning utgör viktiga delar.

En fråga som behöver adresseras kopplar till resursfördelningen och behovsbedömning. Den föreslagna lagtexten adderar ingenting som hjälper oss i vissa frågor. Exempelvis så står sjukvården inför en utmaning när det kommer till specialistsjuksköterskor. Vem ska ansvara för och bekosta att det finns platser på lärosätena för att till exempel våra grundutbildade sköterskor snabbt kan vidareutbildas till IVA- eller operationssjuksköterskor när behoven finns? Det är en fråga om ansvarsfördelning kopplat till vidareutbildning och livslångt lärande där antingen stat, lärosäte eller region kan ansvara ekonomiskt. Inför en förändrad lagstiftning behöver det således tydliggöras vem som ansvarar för att utbildningsplatser finns samt bekostar vidareutbildning för de behov vår verksamhet möter över tiden.

Region Norrbotten välkomnar ett förtydligande kring lärosätenas ansvar och roll för det livslånga lärandet men vill också påpeka att staten samtidigt bör diskutera de ekonomiska ramarna för detta.

Sammanfattning

I promemorian föreslås ändringar i högskolelagen i syfte att dels främja och värna den akademiska friheten som förutsättning för utbildning och forskning av hög kvalitet, dels att tydliggöra universitetens och högskolornas ansvar för det livslånga lärandet.

Vad gäller förslaget om att införa en bestämmelse om att det i högskolornas verksamhet som en allmän princip ska gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas, har Region Norrbotten inget att invända mot förslaget

Vad gäller förslaget om att i högskolelagen införa en bestämmelse om att högskolorna i sin verksamhet ska främja det livslånga lärandet, välkomnar Region Norrbotten förslaget.

Ärendet

Promemorian *Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll* behandlar ett antal förslag från den tidigare Styr- och resursutredningen om universitetens och högskolornas styrning (SOU 2019:6):

- att regeringen tar initiativ till ändringar i högskolelagen i syfte att markera att lärosäten och staten som huvudman ska främja och värna akademisk frihet, som en förutsättning för forskning och utbildning på vetenskaplig grund samt för lärosätenas roll som en självständig och kritiskt reflekterande kraft i samhället, och
- att regeringen tar initiativ till att det i högskolelagen åter regleras att det i utbildning på grundnivå även ingår fortbildning och vidareutbildning.

Begreppet akademisk frihet är väl etablerat och används bl.a. i EU-stadgan och i rekommendationer från Europeiska kommissionen och Europaparlamentet. Akademisk frihet används ofta med en bred betydelse som omfattar å ena sidan universitetens institutionella självständighet, s.k. autonomi, från t.ex. riksdag och regering och å andra sidan den individuella friheten kopplad till undervisning och forskning.

Det finns en internationellt samstämmig syn på att framtidens arbetsmarknad med ökad digitalisering, ökad internationalisering och en arbetskraft som arbetar längre upp i åldrarna kommer att ställa större krav på kompetensutveckling under arbetslivets gång.

Utbildningsutbudet vid universitet och högskolor ska svara mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Högskolans utbildningar ska möta arbetsmarknadens och samhällets behov på lång sikt, och lärosätena har en unik förmåga att genom sin forskning och tillgång till ny kunskap utveckla utbildningar som påverkar och förnyar den framtida arbetsmarknaden på såväl nationell som regional nivå. Framtidens arbetsmarknad kommer att ställa högre krav på att universitet och högskolor ska ta ett större ansvar för yrkesverksammas kompetensutveckling, även i fråga om omställning på arbetsmarknaden.

Beslutsunderlag:

Yttrande *Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll för det livslånga lärandet* - bilaga

Protokollsutdrag skickas till:
Regional utvecklingsdirektör

§ 90**Medfinansiering av projektet Studie-
SmallSat Express Fas C2**

Dnr 00368-2020 Nypsid: 20291206

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att:

1. Projektet Studie- SmallSat Express Fas C2 beviljas 5 180 500 kr i medfinansiering.
2. Medlen anvisas ur det statliga 1:1 anslaget.
3. Region Norrbottens villkor för regionala projektstöd ska följas.

Yttrande till beslutsförslaget

I Norrbottens regionala utvecklingsstrategi (RUS) och Norrbottens smart specialiseringsstrategi pekas rymden ut som ett prioriterat insatsområde. Rymden möjliggör forskning och utveckling som bidrar till lösningar av globala samhällsutmaningar. Att fortsätta utveckla satellituppskjutningsförmåga från Esrange bidrar till att stärka en tillväxtbransch i en internationell, högteknologisk marknad i Norrbotten. Detta förväntas ge positiva effekter för såväl Norrbotten som för Sverige som rymdnation. Förutom nya arbetstillfällen i en attraktiv framtidsbransch, kan de indirekta positiva effekterna direkt kopplade till satsningen bli långt större genom ökade informationsflöden, kommunikation med satelliter, möjligheter att analysera data och andra indirekta mervärden. Exempelvis skulle den forskning och utbildning som idag bedrivs av Institutet för Rymdfysik, Luleå Tekniska Universitet, Umeå universitet och den nya rymdforskarskolan i Kiruna få ökad internationell status, med förväntade positiva spridningseffekter. Slutligen kommer verksamheten vid Esrange kräva stöd från underleverantörer, vilket gynnar Kiruna, men sannolikt i ännu högre grad Norrbotten som region.

Sammanfattning

Projektet ”Studie- SmallSat Express Fas C2” ska bidra till att få på plats en satellituppskjutningsförmåga från Esrange. Detta projekt fokuserar på den detaljerade designen av Sveriges rymdbas för uppskjutning av satelliter. Projektet skall finansiera utvecklingsarbete inom ett flertal teknikområden som ett sista steg innan rymdbasen realiserar. Denna studie ligger till grund för de investeringar som svenska staten skall göra för att realisera förmågan.

Ärendet**Bakgrund**

Den statliga rymdutredningen konstaterade 2015 att Esrange bör vidareutvecklas till att fortsätta vara en strategiskt viktig resurs för svensk och europeisk rymdverksamhet, vilket även lades fast i regeringens rymdstrategi från 2017. Swedish Space Cooperation (SSC) har sedan 2012 satsat avsevärd

kraft på modernisering av Esrange. 2013 startades projektet, New Esrange, som syftar till att bygga ut Esrange och utöka basens förmåga för att möta framtidens behov. SSC har i det syftet satsat 140 miljoner kr på modernisering av befintlig förmåga.

Framtiden behöver även nya förmågor där slutmålet är uppsändning av små satelliter i omloppsbana. Det underprojekt i New Esrange som ska leda fram till etablering av förmåga att sända upp satelliter från Esrange heter SmallSat Express. Det har delats upp i ett antal faser med finansiellt stöd av region Norrbotten, Kiruna kommun och svenska staten. Regeringen har en avgörande roll i den långsiktiga satsningen av Esrange och detta projekt ska stärka regeringens möjlighet att prioritera fortsatta satsningar.

SSC har, i samarbete med Rymdstyrelsen och Regeringskansliet, under ett flertal år genomfört en rad utredningar som visar positiva resultat. En av Regeringskansliet beställd affärsplan visade 2018 att förmågan är långsiktigt ekonomiskt hållbar. En viktig komponent i förmågan är bärraketer. I samband med SmallSat Express har SSC inlett samtal med en rad raket tillverkare och därmed fått en bra inblick i den globala marknaden för bärraketer. Som konsekvens av detta så identifierade SSC att Europa ligger långt efter omvärlden vad gäller ny teknologi för kommersiellt gångbara bärraketer för små satelliter. USA leder utvecklingen.

2017 beslöt regeringen att delfinansiera etablering av en så kallad Testbed för utveckling av raketmotorer och raketsteg samt teknik för uppskjutning av återanvändbara raketer. Denna förmåga har stora synergier med SmallSat Express. Den grundläggande infrastrukturen i SmallSat Express och Testbed Esrange är väldigt snarlik och stora delar av den design som tas fram för Testbed Esrange kan återanvändas för SmallSat Express. Testbed Esrange färdigställs under 2020. Denna ansökan gäller Fas C2 i SmallSat Express, dvs. den fas som fastställer slutgiltig design av samtliga delsystem inom förmågan satellituppskjutning.

Syfte

Projektets syfte är kunna utföra utvecklingsarbete inom ett flertal teknikområden så att Esrange Space Center kan nå målet att bli först i Europa med att skjuta upp små satelliter i omloppsbana.

Genomförande

Smallsat Express Fas C2 är den detaljerade designen av Sveriges rymdbas för uppskjutning av satelliter. Projektet skall finansiera utvecklingsarbete inom ett flertal teknikområden som ett sista steg innan rymdbasen realiserar. Projektet avhandlar utveckling av satellitkommunikationssystem, radarläggningar, markinfrastruktur, integreringshallar, renrum, procedurer, säkerhetsanalyser, bärraketanalyser och licensieringsprocesser. SSC har en projektgrupp som är organiserad i en matrisorganisation inom SSC:s nyskapade avdelning, orbital launch and rocket test.

Projektledaren ansvarar för projektplanen och säkerställer framdrift. Projektledaren har stöd av divisionens strategichef för att säkerställa att projektet utvecklas i linje med marknaden och institutionella program. SSC måste hålla örat på rälsen för att förstå hur marknaden ser ut om fem år och att SSC designar projektet så att SSC styr marknaden att nyttja Erange och den nya förmåga som byggs upp.

Social hållbarhet

SSC har en väl definierad hållbarhetspolicy och hållbarhet genomsyrar alla delar av bolaget. Projektet har valt att lägga till en aktivitet som heter hållbarhetsarbete för att i budget uppta tid för koncernens chef för hållbarhet. Detta för att i viktiga beslut och i regelbundna möten kunna följa upp och rådge projektet inom hållbarhetsaspekter. Projektteamet är handplockat med fokus på att hitta rätt individ för rätt jobb. Detta gör teamet väldigt internationellt med personer från Norge, Danmark, Finland och USA till exempel. Det är dessutom en stor spridning i bakgrund, ålder och för rymdbranschen en förhållandevis jämställd könsfördelning. Kvinnor leder 8 av de 18 planerade aktiviteterna.

Miljömässig hållbarhet

En satsning på satellituppskjutning bidrar till de globala hållbarhetsmålen, då information om jorden, atmosfären och haven från satelliter är ett ovärderligt hjälpmedel för att kunna övervaka miljön och klimatet. Skogsbränder, glaciärsmältning, koldioxidutsläpp, ozonhål och ökenutbredning är bara några av många exempel där data från satelliter spelar en avgörande roll för att förstå det som sker.

Projektet Small Sat Express skall leda till världens första gröna uppskjutningssite - där inga giftiga raketbränslen tillåts t.ex. hydrazin.

Ekonomisk hållbarhet

Uppskjutning av mindre satelliter är en växande marknad och har goda möjligheter att skapa nya jobb och företag. Regeringskansliet beställde 2018 en affärsplan där Rymdstyrelsen och SSC gör bedömningen att förutsättningarna finns för att på affärsmässiga grunder sända upp satelliter från Erange förutsatt att investering i etablering av förmågan och uppdatering av rymdlagen sker. Att det finns förutsättningar innebär i korthet att det finns ett realistiskt scenario där SSC kan bedriva en kommersiell verksamhet utan förluster, att riskerna är hanterbara och att säkerheten är under kontroll.

Finansiering

Swedish Space Cooperation (SSC) söker medfinansiering av Region Norrbotten med 5 180 500 kr. Projektets totala budget är 10 361 000 kr. Projekttiden är 2020-05-01 – 2021-05-31

Finansiär	Sökt belopp
Region Norrbotten	5 180 500

Finansiär	Sökt belopp
Swedish Space Cooperation (SSC)	4 230 500
Institutet för Rymdfysik (IRF)	950 000
Total projektbudget	10 361 000

Förväntade resultat av projektet

Projektet leder med sannolikt till att Esrange Space Center blir först i Europa med att skjuta upp små satelliter i omloppsbanan. Under projektets gång expanderar SSC med ett tiotal nya ingenjörer som flyttar från hela världen till Kiruna för att vara med och realisera projektet. När projektet realiserats väntas en organisation med 30 nya rekryteringar krävas. Trafikanalys har genomfört studier som visar på stora kortsiktiga ringverknings effekter i övrig industri i Regionen. SSC kan redan nu se hur akademi och industri satsar inom områden för att skapa synergier och multiplikatoreffekter. Vi ser även att projektets föregående fas tillsammans med Testbed Esrange fått två nya företag att etablera sig i Kiruna, ISAR Aerospace och Rocket Factory Augsburg med ett tjugotal ingenjörer per företag som skall arbeta på Esrange de kommande åren.

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör